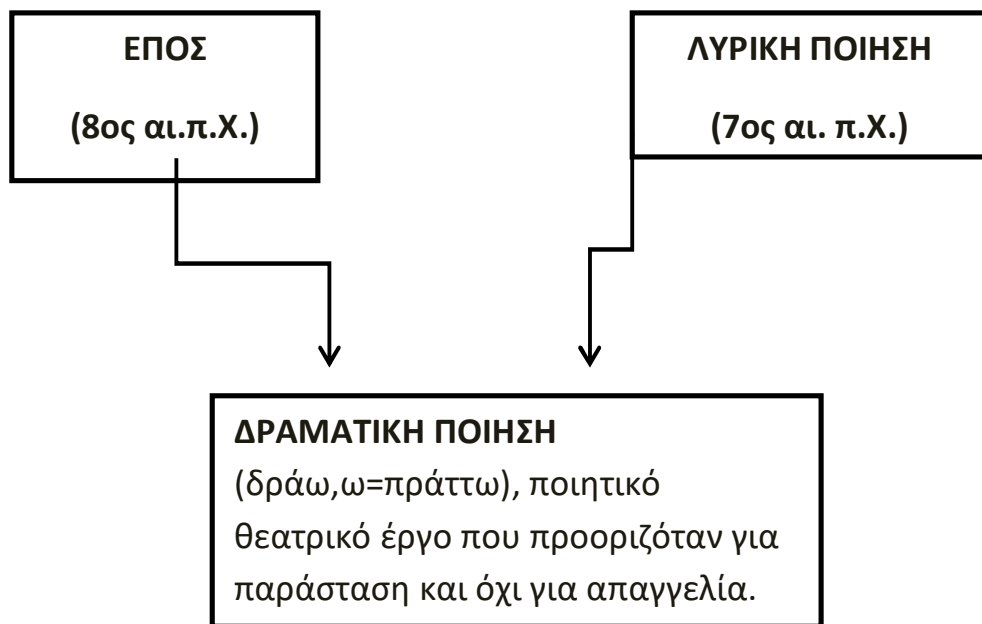

ΕΙΔΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

α. σύνθεση επικής (λόγος) και λυρικής ποίησης (μουσική, όρχηση).

β. θεατρική παράσταση.

γ. αναπαριστά ένα γεγονός μπροστά στους θεατές.

Με λίγα λόγια το δράμα είναι πράξη που περιέχει λόγο (επικό μέρος), μουσική και τραγούδι (λυρικό μέρος) και ΚΙΝΗΣΗ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: θρησκευτικές τελετές (δρώμενα) προς τιμή του θεού Διονύσου.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

1. **έκσταση** (εξίσταμαι= βγαίνω από τον εαυτό μου και επικοινωνώ με το θείο)

2. **θεοληψία** (ο πιστός κατέχεται από το πνεύμα του θεού.)

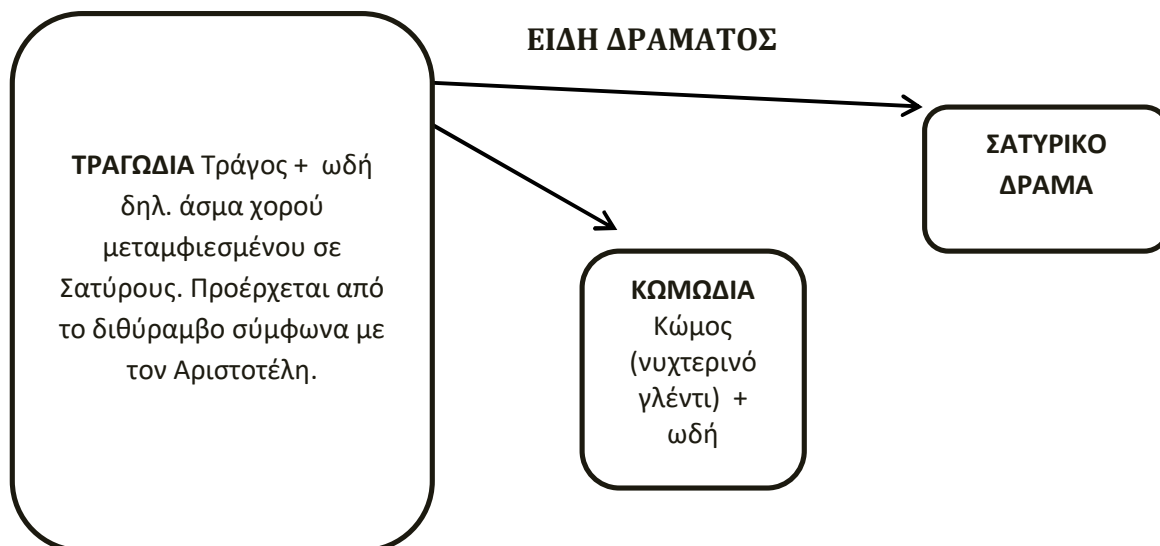
3. **ενθουσιασμός** των οπαδών του.

4. **μιμητικό στοιχείο** (κινήσεις, φωνή)

5. **μεταμφίηση** σε **ΣΑΤΥΡΟΥΣ** = ζωόμορφοι οπαδοί του θεού Διονύσου ντυμένοι με δέρματα ζώων, στεφάνια κισσού, κατακάθι κρασιού, φύλλα δέντρων.

ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ: θρησκευτικό και λαϊκό άσμα (αυτοσχέδιο και άτεχνο) που τραγουδούσαν οι πιστοί του θεού με συνοδεία αυλού χορεύοντας γύρω από το βωμό του θεού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: η ζωή και τα παθήματα του θεού, το αφηγούνταν ο εξάρχων (πρωτοχορευτής) και ακολουθούσε ο χορός των 50 μεταμφιεσμένων χορευτών.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΥ

1ος σταθμός: Αρίων (6ος αι. π.Χ.)

- αυτοσχέδιος διθύραμβος— έντεχνος:

α. επιμελημένη σύνθεση στίχων και μουσικής.

β. ευρετής τραγικού τρόπου-μεταμφίεση χορευτών σε Σατύρους.

2ος σταθμός: Θέσπης- ο πρώτος υποκριτής (αυτός που αποκρίνεται στο χορό) ένωση επικού-λυρικού στοιχείου, γέννηση τραγωδίας στην ΑΤΤΙΚΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

- η παράσταση ήταν μέρος των διονυσιακών γιορτών.
- χώρος: ιερός χώρος του Ελευθερέως Διονύσου.
- παρουσία ιερέων στην πρώτη σειρά των επισήμων.
- έπαθλο νικητών: κισσός
- θρησκευτικότητα: στοιχείο πλοκής του μύθου

ΑΚΜΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΠΟΥ; Αθήνα

ΠΟΤΕ; χρυσός αιώνας του Περικλή

ΓΙΑΤΙ; α. νίκη των Ελλήνων εναντίον των Περσών-Αθήνα-πολιτική δύναμη, οικονομική αυτάρκεια, ανάπτυξη πνευματικού πολιτισμού.

β. εγκαθίδρυση δημοκρατίας στην Αθήνα.

ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ: μύθοι (Αργοναυτικός, Θηβαϊκός, Τρωικός κύκλος)

ΗΘΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ:

άτη(τύφλωση του νου)

ύβρις (αλαζονεία, υπέρβαση του ανθρώπινου μέτρου)

νέμεσις (οργή των θεών)

τίσις (τιμωρία)

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Χρόνος και διάρκεια: τις 3 τελευταίες μέρες των Μ. Διονυσίων

Εποπτεία δραματικών αγώνων: επώνυμος άρχοντας:

α. επιλογή ποιητών κατόπιν αίτησής τους από τον αρμόδιο άρχοντα.

(κάθε φορά διαγωνίζονταν 3 ποιητές με μια τετραλογία ο καθένας)

β. επιλογή χορηγών: πλούσιοι πολίτες που κάλυπταν τα έξοδα της παράστασης.

γ. επιλογή των 10 κριτών (ένas από κάθε φυλή με κλήρωση). Αυτοί αποφάσιζαν για το νικητή.

δ. προάγωνας=τελετή στο Ωδείο κατά την οποία γινόταν η επίσημη παρουσίαση των διαγωνιζομένων δραμάτων στο αθηναϊκό κοινό.

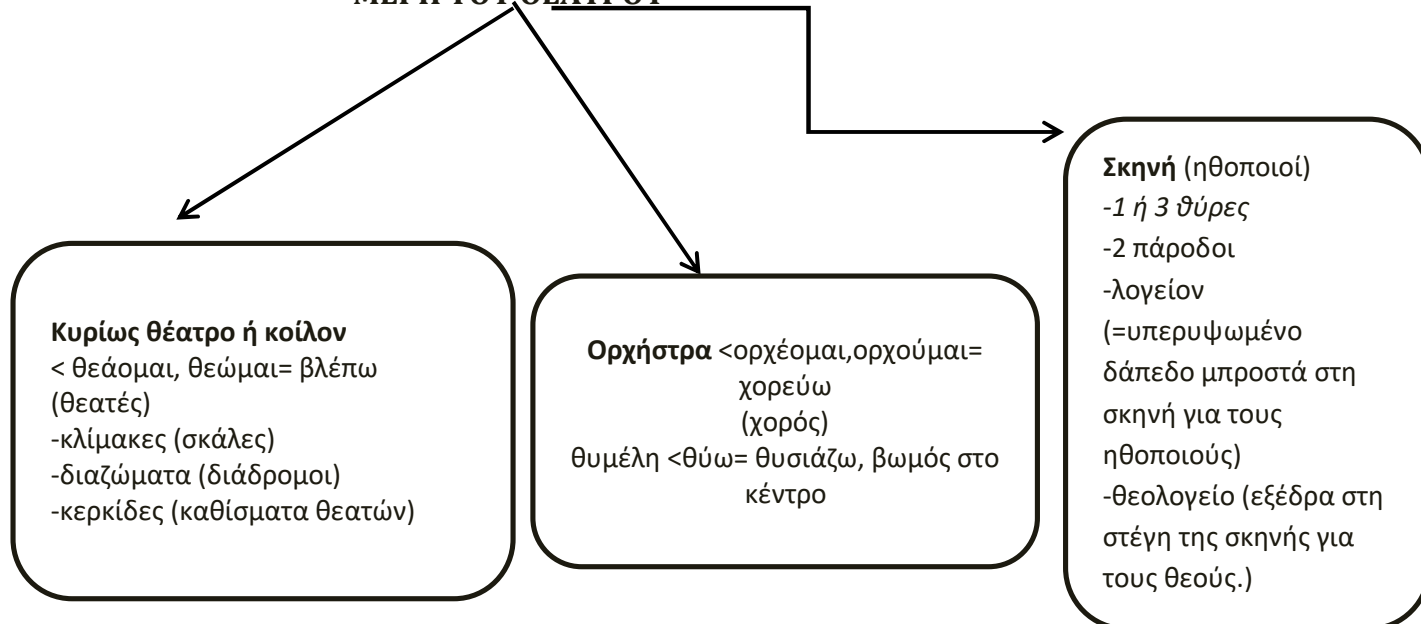
ε. η κρίση: οι 10 κριτές γράφουν τα ονόματα των ποιητών κατά σειρά προτίμησης σε πινακίδες. Από τις 10 πινακίδες κληρώνονταν οι 5 που διαμόρφωναν το τελικό αποτέλεσμα.

στ. απονομή βραβείων σε πανηγυρική τελετή από την Εκκλησία του Δήμου: στεφάνι κισσού για τους ποιητές, χάλκινοι τρίποδες για τους χορηγούς. Αναγράφονταν τα ονόματα των ποιητών, των χορηγών και των πρωταγωνιστών σε πλάκες που φυλάσσονταν στο δημόσιο αρχείο.(διδασκαλίας).

ΚΟΙΝΟ

- Χιλιάδες Αθηναίοι, μέτοικοι και ξένοι παρακολουθούσαν τους δραματικούς αγώνες που κρατούσαν τρεις μέρες κάθε χρόνο.
- Μπορούσαν να παρακολουθούν και γυναίκες.
- Χειροκροτούσαν αλλά και αποδοκίμαζαν.
- Ο Περικλής είχε καθιερώσει τα θεωρικά, δηλαδή δωρεάν εισιτήρια για τους άπορους πολίτες. Αυτό δείχνει τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα των παραστάσεων και το πόσο μεγάλη σημασία είχαν.

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

1. **εκκύκλημα** (ομοιώματα νεκρών)
2. **αιώρημα** (γερανός, από μηχανής θεός)
3. **βροντείο/κεραυνοσκοπείο** (αναπαράσταση βροντής/κεραυνού)
4. **περίακτοι** (ξύλινοι στύλοι για αλλαγή σκηνικού).

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

- σεναριογράφος
- σκηνοθέτης
- χοροδιδάσκαλος

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

- α. αρχικά ένας, αργότερα 3 (ο Αισχύλος πρόσθεσε τον 2ο, ο Σοφοκλής τον 3ο.)
- β. μόνο άνδρες, κυρίως Αθηναίοι πολίτες, υποδύονται και τους γυναικείους ρόλους. (μάσκες)
- γ. αρχικά ερασιτέχνες, αργότερα επαγγελματίες με μισθό.
- δ. μακιγιάζ (λευκή σκόνη =ψιμύθιον) + ενδυμασία ανάλογη με το πρόσωπο που υποδύονταν
- ε.προνόμια: απαλλαγή από στρατιωτικές υπηρεσίες, συμμετοχή σε διπλωματικές αποστολές, δημιουργία συντεχνίας (πρόεδρος ο ιερέας Διονύσου).

ΧΟΡΟΣ

- α. πολίτες ερασιτέχνες
- β. αρχικά 12 κατόπιν 15 σε 2 ημιχόρια
- γ. σκευή απλούστερη των ηθοποιών.
- δ. αντιπροσωπεύουν την κοινή γνώμη.
- ε. συνήθως υποδύονταν γυναίκες ή γέροντες.
- στ. εκτελούν την κίνηση και τον χορό υπό τον ήχο του αυλού εκφράζοντας τα συναισθήματά τους.
- ζ. μπαίνουν με επικεφαλής τον αυλητή από τη δεξιά πάροδο, τραγουδούν και χορεύουν στην ορχήστρα σε παραλληλόγραμμο σχηματισμό σε σχήμα τριάδας ή πεντάδας (3 άτομα X 5 σειρές ή 5 άτομα X 3 σειρές).
- η. ο κορυφαίος συνομιλεί με τους ηθοποιούς.

ΣΚΕΥΗ (ενδυμασία)

- α. προσωπίδα και μάσκες -ηθοποιοί και χορός
- β. ηθοποιοί: ποδήρης χιτώννας, βαρύ μάτιο (μανδύας) και στα πόδια κοθόρνοι (σανδάλια με ψηλές σόλες, όπως οι σημερινές πλατφόρμες)

ΔΟΜΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΝ ΜΕΡΗ (αφορούν την έκταση του έργου)	ΚΑΤΑ ΠΟΙΟΝ ΜΕΡΗ (αφορούν την ποιότητα του έργου)
Διαλογικά-Επικά (διάλογος- αφήγηση, αττική διάλεκτος)	
• ΠΡΟΛΟΓΟΣ =το τμήμα που προηγείται της εισόδου του χορού, εισάγει τους θεατές στην υπόθεση της τραγωδίας.	1. ΜΥΘΟΣ =η υπόθεση της τραγωδίας, το σενάριο (διονυσιακή παράδοση, αργοναυτικό, θηβαϊκό τρωικό κύκλο, ιστορικά γεγονότα)
• ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ= τα τμήματα που παρεμβάλλονται ανάμεσα στα άσματα που ψάλλει ο χορός, είναι οι κύριοι φορείς δράσης, από 2 έως 5.	2. ΗΘΟΣ = χαρακτήρας ηρώων
• ΕΞΟΔΟΣ =το τμήμα μετά το τελευταίο στάσιμο (άσμα) του χορού, επισφραγίζει τη λύση της τραγωδίας	3. ΔΙΑΝΟΙΑ = ιδέες των προσώπων και η επιχειρηματολογία τους
Λυρικά-Χορικά (μουσική, χορός, δωρική διάλεκτος)	4. ΟΨΙΣ =σκηνογραφία + σκευή (ενδυμασία-ποδήρης χιτώνας, προσωπεία, κόθορνοι)
• ΠΑΡΟΔΟΣ= το άσμα που ψάλλει ο χορός καθώς μπαίνει α' πρώτη φορά στην ορχήστρα.	5. ΛΕΞΙΣ = γλώσσα, εκφραστικά μέσα, ύφος
• ΣΤΑΣΙΜΑ =τα άσματα που ψάλλει ο χορός μετά τα επεισόδια, συνήθως είναι εμπνευσμένα από το επεισόδιο που προηγήθηκε.	6. ΜΕΛΟΣ = μελωδία
• (ΚΟΜΜΟΣ =θρηνητικό τραγούδι που ψάλλει ο χορός και ένας ή δύο υποκριτές. ΜΟΝΩΔΙΑ= τραγούδι από ένα υποκριτή, • ΔΙΩΔΙΑ= από δύο υποκριτές)	

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ :μεταστροφή της τύχης των ηρώων από την ευτυχία στη δυστυχία και το αντίστροφο.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ: μετάβαση του τραγικού ήρωα από την άγνοια στη γνώση.

ΤΡΑΓΙΚΗ ΕΙΡΩΝΕΙΑ: ο θεατής γνωρίζει την αλήθεια την οποία αγνοούν το/τα πρόσωπα της τραγωδίας.

ΚΑΘΑΡΣΗ: λύτρωση, ανακούφιση, εκτόνωση θεατών από τη συναισθηματική ένταση που προκαλεί η τραγωδία με τη δικαίωση του τραγικού ήρωα ή την αποκατάσταση της κοινωνικής ισορροπίας και ηθικής τάξης.

ΕΛΕΟΣ: λύπηση, συμπάθεια για τον ήρωα

ΦΟΒΟΣ: αγωνία για την τύχη του βασικού ήρωα.